

Слижук О. Формування в учнів 7 класу інноваційності як ключової компетентності в процесі літературної освіти. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи* : збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20 квітня 2024 року, м. Запоріжжя) / за заг. ред. Л. О. Сущенко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. С. 179-180.

Олеся Слижук

кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури,
Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ, Україна)

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 7 КЛАСУ ІННОВАЦІЙНОСТІ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

Впровадження реформи «Нова українська школа» сприяє оновленню змістових та процесуальних складників літературної освіти, нових підходів до формування очікуваних результатів навчання. Зокрема, курс української літератури в НУШ спрямований на формування предметної читацької та ключових компетентностей. Інноваційність як ключова компетентність займає особливе місце у процесі навчання усіх освітніх галузей, зокрема й мовно-літературної.

У «Державному стандарті базової середньої освіти (2020)» визначено поняття: «інноваційність передбачає здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів» [2]. Хоч впровадження реформи «Нова українська школа» триває кілька років, але вагомими є напрацювання в науково-педагогічному аналізі її результатів. Вони стали основою низки наукових публікацій

Л. Гриневич, Н. Морзе, М. Бойко [1], Т. Яценко, В. Пахаренка [4] та ін. Серед них – і дослідження формування інноваційності як ключової компетентності - С. Загородній, Н. Калюжна, І. Ковальчук, Л. Петриченко, Б. Проценко, С. Юрочко та ін.

Науковці та вчителі у результаті проведених досліджень описують різні освітні парадигми, які сприяють формуванню ключових компетентностей, зокрема й інноваційності. Так у дослідженні Л. Гриневич, Н. Морзе, М. Бойко зазначено, що «саме підходи наукової освіти, зокрема STEAM-освіти, можуть стати основою для формування інноваційної компетентності. Особливо ефективними в цьому контексті є методики на основі застосування інформаційних освітніх, зокрема цифрових, технологій» [1]. У статті Т. Яценко, В. Пахаренка ефективним засобом формування ключових компетентностей, зокрема й інноваційності, представлено підручник української літератури.

Між тим, і підручники і цифрові технології є лише засобами навчання, а процес формування інноваційності як ключової компетентності потребує ретельного планування й системного впровадження. У процесі літературної освіти в 7 класі перспективним є формування ключових компетентностей під час навчання української літератури. Інноваційність передбачає не лише володіння сучасними цифровими технологіями й розвиток наукового мислення, але й формування життєстійкості, усвідомлення необхідності прогресивних змін у соціумі та своєї ролі в них. Усьому цьому сприяє системне планування відповідних навчальних завдань з літератури, акцентування на аксіологічних аспектах виучуваних художніх творів, особливо сучасної літератури, близької за проблематикою учням НУШ.

Під час вивчення української літератури в 7 класі НУШ формування інноваційності спрямоване на кілька аспектів:

- життєстійкість особистості учнів;
- потреба участі в соціальних змінах;
- здатність до успішного навчання.

Досвід пілотування у Новій українській школі підручника української літератури для 7 класу дозволив виявити психолого-педагогічні особливості формування життєстійкості особистості учнів цього віку. Попри застереги психологів щодо уникнення гострих тем, пов'язаних із травматичним воєнним досвідом підлітків, доведено, що вони потребують наративізації й осмислення травми. Тому для них цікавим і актуальним було вивчення сучасної літератури: пісенної лірики С. Вакарчука, П. Солодухи, О. Псюка та І. Клименка, поезії про війну С. Рубана, І. Чернілевського, В. Матвіїв, детективної прози А. Кокотюхи, реалістичні оповідання Н. Малетич та повісті О. Радущинської, фантастичних повісті і роману К. Штанко і Г. Пагутяк.

Формування розуміння учнями потреби в соціальних змінах та необхідності участі в них відбувається у процесі виконання ними проєктних завдань: «Можливо, і ти робиш поетичні спроби. Порадься з учителем/учителькою і, якщо вважатимеш за доцільне, надішли свої твори до порталу «Поезія вільних»» [3, с. 94]; «Виконай одне із завдань *(на вибір)*. 1. Створи разом з однокласниками й однокласницями постер із психологічними порадами на тему «Як підтримати людей з інвалідністю». 2. Напиши есей на тему «Не такі, як усі: толерантне ставлення до всіх членів суспільства» [3, с. 135]; «Доведи, що хлопець почувається щасливим, незважаючи на те, що в нього *«все летить шкереберть»*. А які твої плани на майбутнє літо? Поділися ними» [3, с. 245]; «Фентезійний світ «Королівства» не менш різноманітний і захопливий, а котячі лицарі короля Сиволапа не менш войовничі. Тому разом з однокласниками й однокласницями поміркуй над продовженням їхніх пригод і напиши за мотивами цього роману-фентезі фанфік» [3, с. 285] та ін.

Унаслідок усвідомленого сприйняття художніх творів сучасної літератури, виконання дослідницьких та проєктних завдань, осмислення загальнолюдських ідей поступово формується готовність до особистої участі учнів у житті соціуму, що є основним завданням як інноваційності як ключової компетентності НУШ.

Отже, здатність до успішного навчання, мотивація до нього, а разом з тим і виховання почуття патріотизму, психологічної стійкості у виконанні складних

завдань, розв'язанні критичних ситуацій є результатом формування ключової компетентності інноваційності. Усе це в комплексі з іншими компетентностями є передумовою розвитку гармонійної особистості, здатної реалізувати свій творчий потенціал для блага соціуму та своєї держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Гриневич Л., Морзе Н., Бойко М. Наукова освіта як основа формування інноваційної компетентності в умовах цифрової трансформації суспільства. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Том 77. № 3. DOI: 10.33407/itlt.v77i3.3980
2. Державний стандарт базової середньої освіти (*Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року*). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
3. Українська література : підручник для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти / Т. Яценко, В. Пахаренко, О. Слижук, І. Тригуб. Київ: Грамота, 2024. 288 с.
4. Яценко Т., Пахаренко В. Ключові компетентності в змісті підручника української літератури для 5 класу Нової української школи. *Проблеми сучасного підручника*. 2022. №. 28. С. 202–211. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-28-202-211>